

En reflektion kring bildbedömning

Att bedöma bilder är naturligtvis högst subjektiv och säger lika mycket om den som bedömer som den som tagit bilden! I början upplever man sig blottlagd när andra ska "tycka till" om ens bilder. Min egen erfarenhet är dock att när man först vågat, så är det oerhört stimulerande och utvecklande att få andras åsikter om de bilder man tagit.

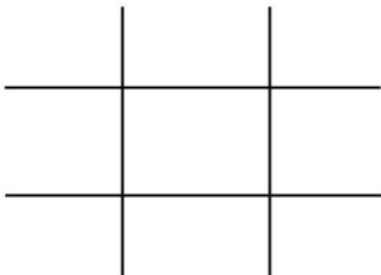
Men att kommentera andras bilder, och de egna för den delen, är inte alltid lätt. Varför tilltalar bilden mig, eller varför lämnar den mig oberörd. Vad är bra, vad skulle man kunna göra bättre? I denna sammanställningen ger jag mina, högst personliga, åsikter om den frågan och vad jag noterat mig brukar vara juryns bedömningar i olika tävlingar.

Budskap och känsla

Ibland kan man få fram bra reflektioner när man ställer sig frågan "Vad är fotografens budskap med denna bild" eller "Vilken känsla försöker fotografen att förmedla". Som fotograf är det oerhört intressant att få dessa återkopplingar, för det är ofta svårt att få fram ett tydligt budskap eller en känsla med en bild. Publikens reaktioner kan ge tips om vad man kan förbättra, förstärka, ända – sedan gör man nya försök!

Komposition

Komposition handlar om hur olika bildelement är placerad i bildytan, och här finns det en uppsjö av olika "regler". I landskapsbilder brukar man vilja ha med något i förgrunden, en bakgrund och något däremellan. Detta ger bilden djup.

Det gyllene snittet är också återkommande i bildbedömning, och denna teknik har används tillbaka till de klassiska målarnas tid. Se illustrationen här till vänster. Den starkaste positionen för mindre objekt är vid en av de fyra skärningspunkterna där de vertikala och horisontella linjerna möts. Men foto där bildelementet är placerad i centrum fungerar också, så ingen regel utan undantag.

Vertikala och diagonala linjer, samt återkommande bildelement/figurer är också exempel på faktorer som brukar beaktas som tilltalande ur ett kompositionsperspektiv. Om inte kompositionen blev perfekt vid fotograferingstillfället kan mycket göras i efterhand i och med att bilden beskärs, antingen digitalt eller genom att använda passepartout på pappersbilder.

Färg

Färger kan också användas för att en bild eller element i en bild ska sticka ut. Användning av komplementära färger, alltså färger som står mitt emot varandra i färgcirkeln brukar vara ett säkert kort. Att låta en person i röd jacka avbildas mot en blå himmel eller mot havet i bakgrunden är ett välkänt knep inom fotoklubbarna, och som du ser är detta kompletterande färger... Men också dämpande färger eller pastellfärger kan skapa en särskild känsla i bilden.

Skärpa, oskärpa och skärpedjup.

Medveten användning av skärpedjupet kan också vara ett redskap för fotografen att framhäva delar av motivet, som kan vara mycket effektivt. Observera att denna effekt också i vissa delar kan göras i efterhand med hjälp av digital bildbehandling.

Lagom användning av skärpa brukar också lyfta fram en bild, men man ska akta sig för att inte överdriva. Tänk på vad du vill förmedla, vilken känsla du vill ge. Oskärpa bilder brukar fungera bra när man vill skapa en drömsk känsla i bilden, där man överlåter till betraktaren att göra sin tolkning. Oskärpa kan också bero på rörelseoskärpa, antingen för att motivet eller kameran har rört på sig. Detta brukar ge en intressant effekt och skapar spänning i bilden.

Kontraster

Begreppet kontraster kan innebefatta mycket. Det kan vara något som avviker från den ”normala”, som t.ex en liten moppe bland ett antal Harley Davidsson motorcyklar. Det kan också vara kontraster i färg och form med mera. Att fotografera kontraster kräver en fotograf som ”ser” sin omgivning och som klarar fånga det man uppmärksammat med kameran. Detta blir ofta bilder som sticker ut från mängden, som kan vara tankväckande och roliga.

Svårighetsgrad

En bild på en lejon eller ett lojddjur kontra en bild på en nyckelpiga eller en gråmes – hur bedöms dessa mot varandra? I fototävlingar står ibland dessa motiv mot varandra. Ofta lägger vi, medvetet eller omedvetet, in faktorer hur svårt motivet är att fånga på bild. Bilder tagna av hängiva fotografer som ägnar dagar och månader på sitt fotograferande, mot bilder som ”vem som helst” kan ta. Hans Strand är den ända fotografen jag hört som inte verkade bli särskilt imponerad av ”svåra motiv” så länge det bara är ”avbildningar”. Rätt så provocerande, men tankväckande. Han appellerade till oss som fotografer att tillföra bilden en extra dimension. Ta ställning till om detta ska få påverka din bedömning.

Teknik och utförande

Också ett mycket subjektivt område, men det kan vara damm, bristfällig digital bildbehandling, fel exponering, färgstick med mera som gör att en annars bra bild kan förlora i den totala bedömningen. Pappersbilder som monteras bristfälligt i passerpartout kan ibland också dra ner en samlad bedömning.

Bildtrötthet

Jag läste en intressant doktorsavhandling om vilka bilder vi tycker om, och slutsatsen tycker jag var intressant. Dess mera bilder man har satt, dess mera extrem måste bilderna vara för att vi ska reagera och tycka om bilden! Vi blir lite ”bildtrötta”. En bild på en söt vit kanin som äter en solros skulle få bra resultat i en tävling där folk flest fick tycka till. Men vi fotografer tycker det är för normalt, vi har satt det förut. Så en delvis flådd kanin som en fin dam har som hatt (fixat i photoshop naturligtvis) skulle nog vi heller tycka om, för det får oss att reagera. Eller hur? Fotograferna bak dessa två tänkta motiv hade nog sannolikt olika budskap med sina bilder, men vilken skulle fungera bäst i en tävling?? I klubben har vi också diskuterat de bilder som når framgångar i Kamera & Bilds fototävlingar, och det kan bara konstateras en del av dessa jurymän verkar vara lite bildtrötta.... Alternativet är ju otänkbart, att jag inte fattar budskapet ;-)

*Hoppas detta kan inspirera dig att kommentera andras bilder - konstruktiv kritik är en gåva!
Tommy Stokka, 2012-02-18*